

Barne- og likestillingsdepartementet
P.B 8036 DEP
Oslo 0030

Oslo, 29.12.09

Svar på høring - NOU 2009: 14 - Et helhetlig diskrimineringsvern.

RØDT viser til departementets høringsbrev av 26.06.2009.

Rødt setter stor pris på at vi ble invitert til å bidra i denne høringsrunden.

RØDT mener at en ny samlet lov mot diskriminering som skal erstatte likestillingsloven, lov mot etnisk diskriminering og diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, samt enkelte bestemmelser i arbeidsmiljøloven kapittel 13 er et positivt tiltak i Norge. Den nye loven vil bidra at alle i Norge skal ha full anledning til å delta i samfunnet og nytte alle goder.

Det er mange eksempler nå og opp gjennom historien på at grupper som selv er undertrykt og blir diskriminert kan la fortvilelse og sinne ramme andre utsatte grupper – ofte inspirert av at mektige krefter i samfunnet setter undertrykte mennesker opp mot hverandre. Det at dette lar seg forklare og forstå er likevel ingen grunn til å se mildere på diskriminering og vold mot og undertrykkelse av kvinner, homofile og andre minoriteter.

Et helhetlig diskrimineringsvern kan muligens bidra til å unngå stigmatisering av de gruppene som fra før omfattes av de lover som denne loven erstatter. En ny samlet loven mot diskriminering kan stimulere til mer samarbeid og forståelsen av hverandres situasjon og behov for beskyttelse.

Forslag til en ny samlet lov mot diskriminering viser at den norske staten ønsker å inkludere og beskytte de nye grupper som kommer til landet på lik linje med andre minoriteter. Det fins diskriminering på forskjellig grunnlag og vi er positive til at lovverket tilpasses nye forhold og forbedres.

Om §1 Formål.

RØDT er enig med utvalgets flertall som foreslår i § 1 Formål, at lovens liste over diskrimineringsgrunnlag suppleres med en sekkekategori, som innebærer at også ”andre liknende vesentlige forhold ved en person” kan påberopes under diskrimineringsvernet.

I punkt 13.4, siste avsnitt står: ” I flertallets forslag til regulering av sekkekategorien er det gjort unntak fra reglene om delt bevisbyrde i forslaget til § 28 og krav på oppreisning for ikke-økonomisk skade og erstatning for økonomisk tap i forslaget til § 29.

Diskrimineringsforbudet på grunn av sekkekategorien gir dermed et svakere vern for den som mener seg diskriminert. Etter mindretallets syn innebærer dette et slags diskrimineringsforbud «light» lovfesting.” For å unngå en slik ”light” utgave, foreslår RØDT at i §28 Bevisbyrde, andre ledd og §29 Oppreisning og erstatning 3.ledd utgår.

RØDT støtter tilleggsforslag fra Brækhus, Craig og Tøssebro i § 39 Nemndas vedtaksmyndighet. Forslaget fra dem lyder:” Nemnda kan treffe vedtak om arbeidsgivers plikt til å betale oppreisning for ikke-økonomisk skade etter § 29 første og andre ledd.”

Rødt

Vi viser til side 331, om Sæbønes forslag og støtter dette, slik at ordene ”med unntak av § 18 og 19” i første ledd utgår.

Ang. kvinnes stilling

Selv om vårt land har Lov av 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven) og Norge er også forpliktet av FNs kvinnekonvensjonen, mener Rødt at det gjenstår mye arbeid for å oppnå reell likestilling mellom kjønnene. Det fins dokumentasjon, bl.a. statistikk fra LDO, at kvinner i større grad enn menn, på mange områder i samfunnet, blir diskriminert.

I nåværende likestillingslovens formålsbestemmelse står at den tar ”*særlig sikte på å bedre kvinnens stilling*”.

Rødt beklager at denne bestemmelsen ikke er tatt videre i den nye loven.

Rødt ber om at presiseringen i formålsbestemmelsen i nåværende likestillingsloven ”*særlig sikte på å bedre kvinnens stilling*” skal videreføres til ny diskrimineringslov.

§2 Lovens saklige virkeområdet

Rødt ser positivt at det saklige virkeområdet for diskrimineringsgrunnlagene seksuell orientering og politisk syn utvides til å gjelde alle samfunnsområder.

Rødt mener at det er veldig uheldig at ”*familieliv og andre rent personlige forhold*”, er unntatt i § 2 i den nye loven.

Rødt mener at forbudet mot kjønnsdiskriminering er sterk redusert av denne unntakelse, derfor vil Rødt støtte Brækhus forslag om at ordene «med unntak av familieliv og andre rent personlige forhold» i første ledd utgår.

§ 4 Forbud mot diskriminering

RØDT bemerker at punkt 14.6, side 182 sier eksplisitt at saker om diskriminering på flere grunnlag, både multippel diskriminering og interseksjonalitet, er vernet av loven. Derimot har ikke selve loven en eksplisitt bestemmelse.

Derfor forslår vi at det at i § 4 første ledd, etter ordet *alder*, tilføyes: ”*eller kombinasjoner av disse grunnlag*”

§ 15 Kjønnrepresentasjon i offentlige utvalg mv.

Rødt mener at loven skal fastsette 50% representasjon av kjønn

§ 18 Plikten til universell utforming

Plikten til universell utforming er en veldig viktig bestemmelsen i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven. RØDT sier seg enig i at plikten til universell utforming kommer ikke bare personer med nedsatt funksjonsevne til gode. Fysiske forhold skal ifølge ordlyden i § 9 utformes slik de skal kunne benyttes av *flest mulig*.

Bemerkning

a) Mulige kryssende hensyn

Rødt

I dag utformes toalettene slik at de kan brukes av alle. RØDT vil påpeke at en kjønnsnøytral merkning av toalettene kan skape vanskeligheter for personer hvor deres religion krever kjønnsdelte rom. Derfor ber RØDT at det vises hensyn slik at dersom de berørte ber om merkning, kan dette skje uten at de blir stigmatiserte. Dialog og brukermedvirkning er effektive redskaper.

b)Transport – og samferdssektoren er ikke inkludert i den nye loven, mens IKT tas med. Det siste er positivt. I mange tilfeller er ikke mulig å etablere skiller mellom områdene, noe en helhetlig reisekjede er en god illustrasjon på. Rødt er bekymret for hvor langt vi vil være kommet med hensyn til universell utforming på transport – og samferdssektoren uten at dette nevnes spesifikk eller at det foreslås videre utredning. Rødt mener at transport – og samferdssektoren skal inkluderes i den nye loven. Vi må gå et skritt fram i tiden!

§ 20 Rett til individuell tilrettelegging av kommunale tjenester og § 21 Rett til individuell tilrettelegging i skole- og utdanningsinstitusjoner.

Det skulle tas hensyn til barrierer som oppstår i kommunikasjon mellom mennesker og som gjør at noen grupper diskrimineres. RØDT mener at individuell tilrettelegging skulle omfatte mer enn de fysiske forholdene. I denne sammenheng anser RØDT bruk av tolk som en del av den individuelle tilrettelegging. Vi kjenner til situasjoner hvor bruk av tolk utelukkes p.g.a. kostnader. Kanskje oppfatter noen instanser tolking som en ”uforholdsmessig byrde”? Dette ser RØDT som en grov diskriminering som pågår i Norge. I mange situasjoner er bruk av tolk helt nødvendig for å nedbygge kommunikasjonsbarrierer. RØDT vil ikke godta at svake ressurser i en virksomhet setter grupper utenfor samfunnet. RØDT har kjennskap til at knappe økonomiske ressurser i kommunale/statlige virksomheter avgjør om en person blir utelukket i kommunikasjonen og individets rett til like behandling settes i fare.

§ 24 Lik lønn for arbeid av lik verdi uavhengig av kjønn

Undersøkelser som viser at lønn varierer med etnisitet, alder eller funksjonsnedsettelse, underbygges av våre erfaringer, derfor foreslår RØDT at § 24 gjelder ikke bare for kjønn, men for alle diskrimineringsgrunnlag nevnt i § 4.

Det er mange erfaringer med diskriminering på etnisk grunnlag etter EØS-avtalen og utvidelsen av EU mot øst. Dette har medført ytterligere import av arbeidskraft, denne gangen faglærte arbeidere fra Øst-Europa som betales langt under norske tariffer. Disse gjestearbeiderne er bare i Norge mens de jobber, og godtar elendige bo- og arbeidsforhold og lav lønn på grunn av de store lønnsforskjellene mellom Norge og Øst-Europa. Den sosiale dumpinggen gir store kortsiktige gevinster for norske bedriftseiere og privatpersoner, mens de umiddelbare taperne er håndverkere, fagarbeidere og håndverksbedrifter basert i Norge.

Denne klasseundertrykkingen kan opprettholdes fordi den utnytter innvandreres behov for å forsøke å skape seg en bedre framtid i de rike industrialiserte landene, samtidig som den både baserer seg på rasistiske strukturer og holdninger i det norske samfunnet og forsterker dem.

Om begrep lønn

Utvalget sier også i Kap.19.2.1 side 250, at begrepet lønn skal tolkes vidt: **pensjon**, bonus, arbeidstøy, bil, telefon regnes med som lønnen.

RØDT har påpekt i flere anledninger at tidligere pensjonsordninger og pensjonsreformen diskriminerer kvinner. Rødt mener at den nye loven tolkning av lønn i vidt forstand, setter pensjonsreformen i nytt lys og regner med at Stortinget vil revidere pensjon bestemmelser som diskriminerer.

Vern mot diskriminering i Grunnloven

Rødt støtter Modell 1 da dette gir et sterkere vern mot diskriminering enn Modell 2 som flertallet av utvalg støtter.

For Rødt er Modell 1 en grunnlovsbestemmelse om ikke-diskriminering som pålegger ikke bare statlige, men også kommunale og private rettssubjekter å ikke diskriminere. En slik bestemmelse vil kunne påberopes overfor privatpersoner og kommunale eller private virksomheter, som for eksempel arbeidsgivere, butikkeiere, utleiere og boligselgere.

Modell 1

Ingen mennesker må utsettes for diskriminering på grunn av kjønn, etnisitet, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, religion, livssyn, politisk syn, alder eller andre lignende vesentlige forhold ved en person.

(eller)

Ingen Mennesker maa udsættes for Diskriminering paa Grund af Kjønn, Etnicitet, Funktionsnedsættelse, sexuel Orientering, Religion, Livssyn, politisk Syn, Alder eller andre lignende væsentlige Forhold ved en Person.

Konklusjon

RØDT har store forventninger om en ny samlet lov mot diskriminering. Vi håper loven gir muligheter og stimulere til mer samarbeid og forståelsen av hverandres situasjon og behov for beskyttelse. RØDT krever at Regjeringen og Stortinget bevilger de nødvendige økonomiske og menneskelige ressurser til dette arbeidet. Spesielt må ombudet tilføyes mye mer ressurser om staten Norge virkelig ener at loven skal håndheves. For vår del vil vi mobilisere blant våre medlemmer slik at det blir gjort en effektiv jobb på alle områder for å bekjempe diskriminering på alle grunnlag i Norge.

Med vennlige hilsen:

Ana Isabel López Taylor

RØDT nestleder

[Rødt](#) — Osterhausgate 27, 0183 Oslo, Norway tlf. 22 98 90 50/55 31 64 21, raudt@raudt.no